

TARCAL

Település Arculati Kézikönyv

2017.

Tisztelt Olvasó!

Tarcal páratlan hangulatát meghatározzák az épületek, melyek részei a hely kulturális örökségének, erős identitásának. Egy új épület megváltoztatja a tájat, ezért tervezésekor figyelembe kell venni annak hosszú távú hatását környezetére. Mindehhez azonban elengedhetetlen a helyi építészeti karakter ismerete. Ehhez kíván segítséget nyújtani a Településképi Arculati Kézikönyv, amely közérthető módon ismerteti azon jól meghatározható technikákat és eljárásokat, amelyek alkalmazásával a helyi karakterhez jobban igazodó, értékálló épület építhető. Béklyó helyett sorvezető, mely reményeink szerint ösztönzi az innovatív, a helyi építészeti hagyományok iránt érzékenységet mutató, értékteremtő új gondolatokat. Ez a dokumentum elsősorban az építkezni vágyók segítségére készült, de mindenki haszonnal forgathatja, aki érdeklődik a település egyedi karaktere, építészeti öröksége és jövője iránt.

A kézikönyv célja

- bemutatni a település építészeti karakterét (szépségeit, értékeit, egyediségét)
- inspirálni az építetőket és a tervezőket
- segíteni ajánlásokkal, jó példákkal
- védeni és erősíteni a településképet

Figyelem: ez a könyv nem tartalmazza a vonatkozó szabályokat és törvényi előírásokat. A tervezés során mindig figyelembe kell venni a helyi építési szabályokat, a településrendezési terveket, valamint a főépítési javaslatokat és az illetékes építésügyi hatóságok állásfoglalását. A kézikönyv ajánlásai nem kötelező jellegűek, céljuk nem a tervezési szabadság megkurtítása, uniformizálása, hanem éppen a valós értékek megismertetése, a sokféle izgalmas lehetőség feltárása. Az unalomig másolt, giccses, sokszor import klónok helyett a település karakteréhez illeszkedő választási lehetőségek bemutatása, a nem diktált, hanem valódi szabadság megismertetése.

Amennyiben segítségre, vagy további információra van szüksége, mindenképp keresse fel az Önkormányzati Hivatalban a jegyzői irodát (www.tarcal.hu). Az építésügyi eljárásokról www.e-epites.hu/lakossagi-tajekoztatok oldalon, vagy az illetékes járási építésügyi irodán kaphat tájékoztatást, mely a tokaji városháza első emeletén található.

Butta László polgármester sk.

Tartalomjegyzék

1. Bevezetés
2. Tarcal fekvése
3. Tarcal története
4. Épített örökségünk
5. Természeti örökségünk
6. Karakterológia
  - Magterület
  - Központ-kelet
  - Központ-nyugat
  - Bányász lakótelep
  - Ifjúság lakótelep
  - Vasút alatti lakótelep
  - Északi lakótelep
  - Szondi lakótelep
  - Pincés területek
7. Építészeti útmutató
8. Általános építészeti útmutatók
9. Építészeti útmutató
10. Általános építészeti útmutatás
11. Jó példák bemutatása, épületek, építészeti részletek

Bevezetés

Országunkban jelentős gazdasági és társadalmi fejlődési folyamatok figyelhetők meg napjainkban. A fejlődésben benne van a korszerűség igénye, azonban a korszerűség és az „új” megteremtésével egyidejűleg mindannyiunk kötelessége és felelőssége meglévő értékeink tiszteletben tartása, megőrzése.

Szűkebb értelemben vett környezetünk, azaz házunk, kertünk kialakítása és védelme mellett, talán még fontosabb feladatunk egész településünk, utcáink, tereink, épített és természeti környezetünk értékeinek védelme; tehát környezetünk minőségének javítása mellett annak megóvása is. Ez a követelmény még erősebben jelentkezik a világörökségi védettséget élvező területeken, így Tokaj-Hegyalja 27 településén is, mind a belterületeket, mind a külterületeket illetően.

A Tokaj-Hegyalja világörökségi terület településeire készülő Településképi Arculati Kézikönyvek településképi szempontból rendszerezik településeinket, irányt mutatnak a lehetséges fejlődés számára.

Készítésük során felhasználtuk a világörökségi védettséget szabályozó alapidokumentumok, törvények, kormányrendeletek előírásait, szellemiségét, melyek a teljesség igénye nélkül az alábbiak:

A világörökségről szóló 2011. évi LXXVII. törvény - Világörökségi törvény

A Világörökségi törvény rögzíti a világörökséggel kapcsolatos alapfogalmakat, melyek közül talán a legfontosabb az alábbi fogalommagyarázat.

Kiemelkedő egyetemes érték: „A világörökségi helyszín által megtestesített érték, amely kivételessége és páratlansága miatt nemzetközi szempontból is kiemelkedő és egyedi kulturális örökségi, illetve természeti jelentőséggel bír, ennél fogva folyamatos megőrzése és védelme az egész emberiség, a jelen és jövő generációi számára kiemelkedő fontosságú”

A törvény a világörökségi terület védelmét közérdeknek tekinti, és meghatározza a legfontosabb szempontokat.

Alapgondolata szerint a világörökségi terület használata, bemutatása és fejlesztése során meg kell őrizni a helyszín eredeti értékeit, annak egységes látványát, hitelességét, a címhez méltó funkcióját, jellegét.

A 485/2016. (XII. 28.) Kormányrendelet - Tokaj-hegyaljai történelmi borvidék Kultúrtáj világörökségi kezelési tervéről konkrétan meghatározza és rendszerbe foglalja a világörökségi helyszín kiemelkedő egyetemes értékeit, azok attribútumait, a környezeti, természeti, klimatikus értékeket és azok adottságait kihasználó szőlőművelést és borkultúrát, valamint az ezzel párhuzamosan kialakult tájkaraktert, településkaraktert, a kulturális örökség értékeit, a pincerendszereket.

Céljával tüzi ki ezen egyetemes értékek sértetlen és hiteles megőrzését, a sértő vagy veszélyeztető állapotok megelőzését, megszüntetését.

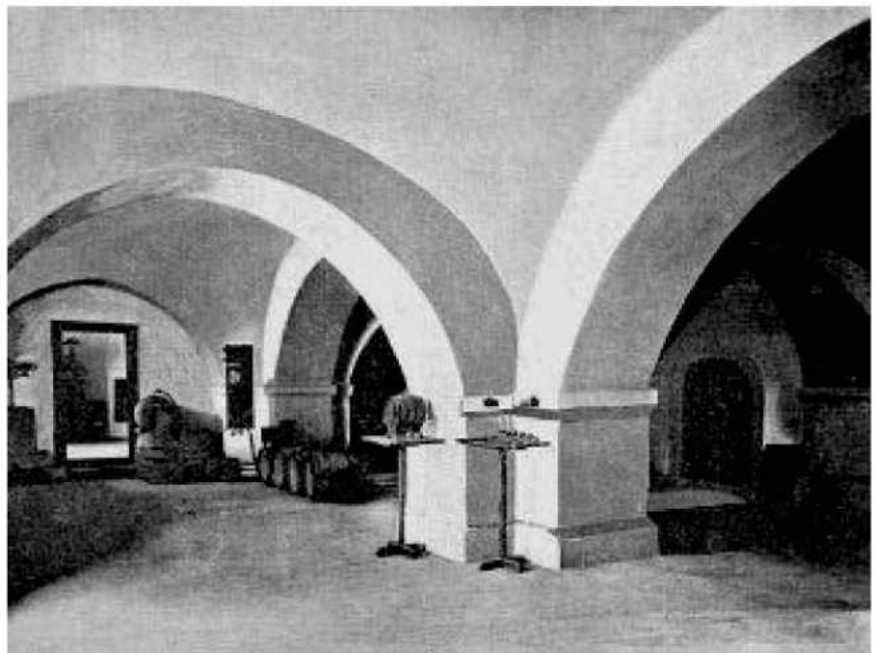
Meghatározza a célok eléréséhez szükséges stratégiát és annak intézményrendszerét, melyek a Tokaj Borvidék Fejlesztési Tanács, a Világörökségi Gondokság, a Tájgondnokság, a térségi főépítész, a települési főépítészek, a tájegységi tervtanács.

A településkép védelméről szóló 2016. évi LXXIV. törvény
Meghatározza az önkormányzatok településkép-védelmével kapcsolatos feladatait, a Településképi Arculati Kézikönyvek készítésével és a Településképi Rendeletek megalkotásával kapcsolatos szabályokat, a reklámok elhelyezésének településképet érintő szabályrendszerét.

További vonatkozó jogszabályok:

- 314/2012. (XI. 8.) Korm. rendelet a településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről
- A kulturális örökség védelméről szóló 2001. évi LXIV. Törvény
- 496/2016. (XII. 28.) Korm. rendelet a kulturális örökség védelmével kapcsolatos szabályokról

Tarczal fekvése

Tarczal történelmi mezőváros Tokajtól néhány kilométernyi távolságban nyugatra, a Tokaji Borvidék Világörökség kultúrtájának szívében, a (Trianon óta) Borsodnalja és Abaúj-Tornyos megyét alkotó Zemplén déli csücskében helyezkedik el. A 2016. január 1-jén a KSH és az önkormányzati nyilvántartás szerint 2794 lelket számláló község a tokaji járásban található, méreteivel is városokat idéző, 53,72 km²-es területét keletről Tokaj, északról Bodrogkeresztúr, nyugatról Mezőzombor, délnyugatról Prügy, délről és délkeletről pedig rövid szakaszokon Taktabáj, Csobaj, illetve Tiszaladány határolják.

A település ősi vásárvonalon, két teljesen eltérő karakterű természeti táj határán fekszik, területén megtaláljuk a térséget uraló Nagy-Kopasz lenyűgöző vulkáni kúpjának 512 méter magas csúcsát, valamint a Tisza és a Takta árterének alig 94 méterrel a tenger szintje fölött fekvő, tökéletes síkságát.

Természetföldrajzi szempontból Tarczal az Észak-magyarországi-középhegység legkeletibb tagjának, a Zempléni-hegységnek (amelyet Tokaj-Zempléni hegyvidéknek, vagy Trianon előtt Tokaj-Eperjesi hegységnek is neveznek) része.

Ezen belül a geográfia önálló kistájnak tekinti Tokaji-hegy néven a nem is olyan rég még hivatalosan is Tarczal hegyének nevezett Nagy-Kopaszt, amely valóságos félszigetként nyúlik be az Alföldre, és egy keskeny nyakon épp Tarczal területén kapcsolódik a szűkebb tájféldrajzi értelemben vett Hegyaljához. Ezt a tájat a miocén kori explóziós vulkanizmus által létrehozott, mintegy 10 millió éves Nagy-Kopasz több mint 16 km² területű, közel szabályos kör alaprajzú kúpja uralja. A főleg andezitből, piroxéndacitból és riolitból felépülő hegy kőzetei között megtalálható a zempléni vulkanizmus jellegzetes terméke a perlit is.

A savanyú alapkőzetre a pleisztocén időszakban jelentős mennyiségű poranyag rakódott, amelyről úgy vélik, hogy in situ diagenizációval képződött belőle a lankásabb hegyláb lejtőket és kisebb dombokat borító lösz, amelybe a Hegyalja pincéit vájták. A hegy déli oldala meglehetősen meredek, 18-25°-os, ami néhol alig 5-10°-ra szelidül. A hegyláb felszín alapvetően homorú, a magasabb szinteken meredekre váltó lejtői kiválóan alkalmasak a művelésre, bár az évmilliók óta tartó erózió nem csak az őket takaró löszbe, hanem az alapkőzetbe is helyenként meglehetősen mély, jelenlegi formájukban többnyire állandó vízfolyások nélküli völgyeket (Szil-völgyi árok, Murat-völgy) vájít, amelyek sajátosan hullámossá, esztétikai szempontból talán még szebbé teszik a felszínt. A meredekebb magasabb lejtők igen határozottan magukon viselik az antropogén tájformálás emlékeit, a filoxéra után is sokszor kopár területek maradtak vissza, amelyeket gyakran beerdősítettek.

Első katonai térkép

Második katonai térkép

Harmadik katonai térkép

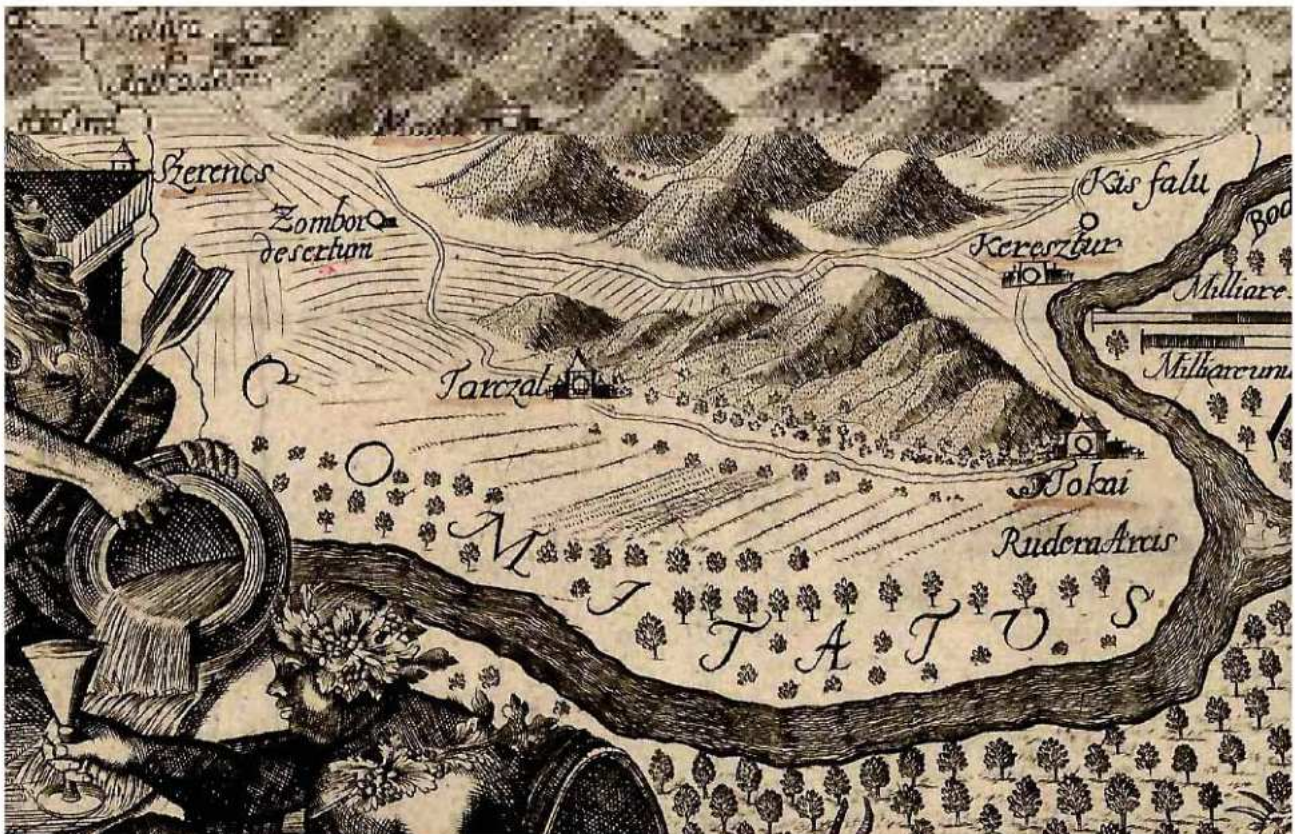
Tarczal története

Tarczal a Zempléni hegység legdélibb peremén fekvő honfoglalás kori település. Árpád ajándékozta Turzul vezérnek a birtokot, lovasversenyben elért győzelméért. A vezér vélt sírját 1894-ben tárták fel; a leleteket a Nemzeti Múzeum őrzi.

Könyves Kálmán király 1100 táján, a tarczali országgyűlésen vizsgálta felül és erősítette meg Szent István törvényeit. Többek között, eltörölte a boszorkánypereket (... boszorkányok pedig nincsenek, róluk tehát szó ne essék).

Tarczal földrajzi fekvésének köszönhetően történelmi jelentőséget vívott ki magának. A Tisza széles, és igen gyakran elárasztott árterén igen kevés helyen lehet könnyen átkelni, ezek a pontok (például Szolnok, Tiszafüred) ahol az ártér összeszűkül, igen hamar stratégiai jelentőségre tettek szert. Tokaj és Rakamaz között pont egy ilyen szűkület található, a Tokajra vezető, garantáltan ármentes utat pedig Tarczal uralta. Az Árpádkorban fontos útvonal vezetett erre, amely a fejedelmi és királyi központokat összekötötte a keleti országrész erdőispánságaival, Terra Potokkal (Sárospatak), Ugocsa, Máramaros vadban gazdag vidékeivel, de ez szolgált a korban gyakran indított keleti, halicsi hadjáratok felvonulási útjaként is. Tarczal kezdettől fogva a zempléni királyi uradalom része volt, és egy 1278-ban kelt oklevél szerint pecérek (is) éltek itt, vagyis olyan királyi szolgálók, akik vadászkuttyák idomításával foglalkoztak. A zempléni erdőségek is ezek szerint gyakran voltak királyi vadászatok helyszínei, vannak olyan feltételezések, amelyek a hegyaljai borkultúra kezdetét is ide, a fejedelmi udvar kiszolgálásának igényéhez nyúlnak vissza.

A falu első hiteles említése egy 1278-ban kelt oklevél, melyet IV. (Kun) László készíttetett, s benne fiának, Tamás comesnek adományozta Luch (Tiszalúc) és Torchol (Tarcal) nevű földjeit. A legnagyobb becsben tartott dokumentum egy 1517-ben íródott urbarium, melyben már mezővárosként (oppidum Tharczal) szerepel a település. 1562-ben a mind jobban megerősödő református egyház zsinatot tartott a városban, melynek eredménye az ún. tarcal-tordai hitvallás lett.

Zombori Haynos Péter tarcali főbíró s Babocsay Izsák jegyző reánk maradt följegyzéseiből tudjuk, hogy privilégiumos szabadságát, ebben a «pallosjog» gyakorlását, 1613-ban II. Mátyás helyben hagyta és megerősítette.

A Rákóczi-szabadságharc előzményeként kitört felkelés Tarcalról indult el. A község építészeti emlékei nagyrészt a Rákóczi családhoz, majd a birtokok elkobzása után a Korona-uradalomhoz fűződnek.

Hangulatos mezővárosi jellegével, csodálatos geológiai képződményeivel, a természetvédelmi területen fellelhető növény- és állat ritkaságaival, téli és nyári sportolási adottságaival feltétlenül érdemes turisztikai fejlesztésre.

A világhírű Tokaj-hegyaljai borvidék talán legkiválóbb szőlő- és bortermelő helye. Már a honfoglaláskor ideérkező őseink is találtak szőlőt Tarcalon. Az első írásos feljegyzések 1072- ből származnak a szőlőművelésről és borkészítésről. A szőlő- és borkultúra virágkorát a XVI. században élte.

A legenda szerint az első aszút Szepsy-Lackó Máté udvari pap ajándékozta Lóránffy Zsuzsanna fejedelemasszonynak 1650. húsvétjára. Valószínűleg már sokkal hamarabb készítették aszúbor Hegyalján, hisz az aszú első említése Szikszai Fabricius Balázs latin - magyar szótárában (Nomenclatura seu Dictionarium Latino - Ungaricum, 1590) fordul elő: " Vinum passum - aszszu szőlő bor".

Az aszúképződés fontos előfeltétele a késői szüret. Az 1700-as évekig Gál (október 10.) hetében kezdték a szüretet, majd több változtatáson keresztül Simon-Júda (október 28.) napjára tették. Erről régi szólások is tanúskodnak:

"Akár haszon, akár kár, Simon-Júda a határ. "

"Rég felirta Noé a Tokajhegy ormára, Hegyaljai kapás, várj Simon-Júdásra ! "

Az 1600-as években egyre több törvényi szabályozás lépett életbe, sőt 1655-ben az országgyűlés is foglalkozott az aszúborral. Ez is mutatja az aszúbor előállításának gazdasági súlyát.

Vinum Passum Az aszúkészítés XVIII. század végén és a XIX. század elején érte el a csúcspontját. Szakírók százai foglalkoztak az aszúval, sokáig aranyat véltek benne felfedezni. Sikerét fokozta az orvosi körökben elterjedt nézet, miszerint mértéktartó fogyasztása gyógyító, regeneráló hatású, így 'Vinum Tokajense Passum ' néven az 1800-as évek végén a magyar gyógyszerkönyvekben is szerepel.

Akkoriban szinte valamennyi jelesebb borvidékünkön megpróbálkoztak aszú készítésével, de ezeket a tokaji kiszorította a piacról. A legfontosabb vásárlók a lengyelek és az oroszok voltak. Péter cár és Katalin cárnő olyan fontosnak találta az aszú ellátásuk biztosítását, hogy Tokajban egy különítményt állomásoztattak, ami a felvásárlásra és szállítmány biztonságára is felügyelt. Meg kell említeni a már ekkor jelenlévő és a fokozódó borkereslettel együtt elterjedő, a magyar bor hírnevét rontó borhamisítást, amit eleinte főként a tokaji borokkal foglalkozó kereskedők alkalmaztak. Emiatt az udvari kamara az 1700-as évek elején korlátozza a görög, rác és zsidó kereskedők tevékenységét. 1723-ban pedig már törvényt hoztak a borhamisítás ellen.

Ebben az időszakban Tarcal meghatározó szerepet töltött be a borvidék szakmai és gazdasági életében, mivel itt működött a királyi birtokközpont és a Vincellérképző Iskola (1873-tól 1953-ig). Ezen a helyen tevékenykedett a Tokaj Kereskedőház Rt. kutató és oktatóbázisa.

A tradicionális szőlőfajták, a furmint, a hárslevelű és sárga muskotály - melyek mindegyike jól aszúsodik - kiváló faj borok, különleges minőségű szamorodni és a 3-6 puttonyos aszúbor készítésére alkalmasak. Ezek a borok tölgyfahordókban, nemespenésszel borított pincékben érlelődnek, ahol szíves vendéglátásban részesülnek az idelátogatók.

A település 2002-ben a Tokaj-hegyaljai borvidékkel a Világörökség része lett. Tokaj-Hegyalja az egyetlen olyan magyarországi borvidék, ahol földrajzi eredetjelöléssel bíró bor terem.

Természeti örökség

Tarcsl páratlan természeti környezettel rendelkezik. Igazi dinamikus táj, kisterületen rendkívüli változatosság jellemzi. Köszönhető ez annak, hogy igen eltérő tulajdonságú tájak metszéspontjában fekszik. Itt fut össze három síksági kistájunk a Bodrogtő, a Nyírség és a Taktakő, pontosan a Tokaji (Kopasz) – hegy lábánál, ami már az Eperjes-Tokaji-hegység tagja. Különleges sajátosság, hogy a kúp alakú Kopasz-hegy – hazánk legmagasabb vulkáni szigetegyeként – meredeken emelkedik ki az őt körülölelő síksági tájból.

A síksági tájak is nagyon különböznek egymástól. A Bodrogtő ma is a Bodrog és a Tisza árterülete. Sok esetben a folyószabályozások előtti állapotokra emlékeztető mocsarakkal, lápokkal, morotvakkal, holtágakkal. Nemzetközi értelemben is páratlan nedves élőhely, különleges növény- és állatvilággal. A Nyírség futóhomok alkotta domborai, buckái, maradékgerincei a rakamazi kapunál egészen a Tiszáig húzódnak. Szépen művelt agrárterület nyírvíz-laposokkal, homokháttakkal, akácerdőkkel. A Taktakő a folyószabályozások előtt szintén ártér volt. Ma mezőgazdasági terület, tarkítva a hajdanvolt időkre emlékeztető morotvakkal, holtágakkal, szittyókkal, nádasokkal. Utóbbiak kitűnő költő- és lakóhelyül szolgálnak a gazdag madárvilágnak és apróvad állományoknak.

A Kopasz-hegy a miocén korban lezajlott riolitos-andezites vulkanizmus során keletkezett rétegvulkán. Dácitból és riolittufából felépülő kúpa az erózió által átformált romvulkán, hegylábi részein jégkorszaki eredetű lösztakaróval. Talán ebből a vázlatos felsorolásból is kitűnik, hogy a térség morfológiailag rendkívül változatos.

Ennek megfelelően alakul a növény és állatvilág is. Az Alföld és a hegyvidék ütköző zónájában vagyunk, itt keverednek a különböző flóra és fauna elemek. Ennek köszönhetően a hegyen igen sok értékes társulás (melegkedvelő tölgyes, csepleszmegegyes és törpemandulás cserjés, löszgyep, lejtősztyeppret, szilikát sziklagyep, hegyi kaszálórét, stb.) és különleges faj (17 félé orchidea, a hazánkban ma már csak itt előforduló gyapjas őszirózsa, bíbor sallangvirág, stb.) kápráztatja el a természeti értékek iránt érdeklődőket. Ugyanez elmondható a nedves élőhelyekről és a különböző élőhelyekhez társuló állatvilágról is.

A Kopasz-hegy keletkezése

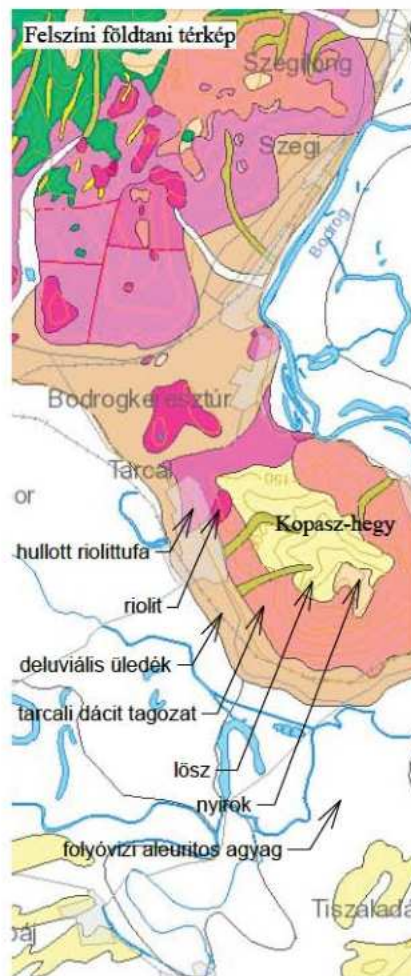
A „Pannon” időszakban bekövetkezett utolsó kitörési periódusban keletkezett „pannoniai dacitból és andezitból” a Bodrogkisfalud fölötti Cigányhegy. Folyós lavája kisebb csúcsokat is befed, s keletre a Poklos nyúlványában folytatódik. Hasonló anyagból épült hegyek a Tállya és Bénye közötti Molyvás-Hollós hegycsoportban is vannak. Északabbra, Sima fölé magasodik a Kis- és Nagy-Korsós jellegzetes vulkáni kúpja. Gönc felé haladva a Gergely-hegy (783) és csoportja messziről látszik.

Ugyanebben a legfiatalabb kitörés-sorozatban jött létre a mi hegyünk, a Nagy-Kopasz (513 m). Piroxéndacit (régebbi nevén kvarcos andezit) építi fel. Az alapzatát feltételezés szerint kristályos kőzetek alkotják. Vulkanai bombaként, a kürtőben sodródott 1 km-nél nagyobb mélységből a felszínre a Veres-árokban talált dioritporfirit magkö. Ez igazolja a feltételezést.

Környezetünk síkságai

Az Alföld peremén helyezkednek el vulkáni szigethegyünk, a Kopasz lábánál elhelyezkedő síkságok. A Bodrogköz mocsarakkal és folyómedrekkel tarkított vidéke hazánk utolsó, árvizek által elöntött természetes víztározója. A Nyírség az Ős-Tisza hordalékkúpja. Magasabb részét változatos homok dombok és laposok fedik. Az alacsonyabban fekvő Bodrogközben és Taktaközben ennek már csak maradványai vannak. A Kárpátokból érkező patakok, a Bodrog és a Tisza oldalazó erózióval lepusztították és friss áradmányos réteggel beborították.

A Tisza gyűjti össze az Északkeleti- Kárpátok vizeit, Bártfától Kolozsvárig terjed a vízgyűjtője. A Tokaji-kapuban nehezen talál lefolyást, egykor kanyarogva járta be a vidéket. Mai medre szabályozás eredménye. Ívelt morotvák és levágott holtágak kísérik futását. A szabályozás előtt áradások idején kicsapott medréből s messzire bejárta széles ártereit. Árvízkor a Takta kanyargós medre segítette a víz levonulását. A hegyről tekintve köröskörül ívelt holtágakban gyönyörködhetünk. Délre kitágul a látóhatár: a Hortobágy pusztasága a végtelenség látszatát kelti.

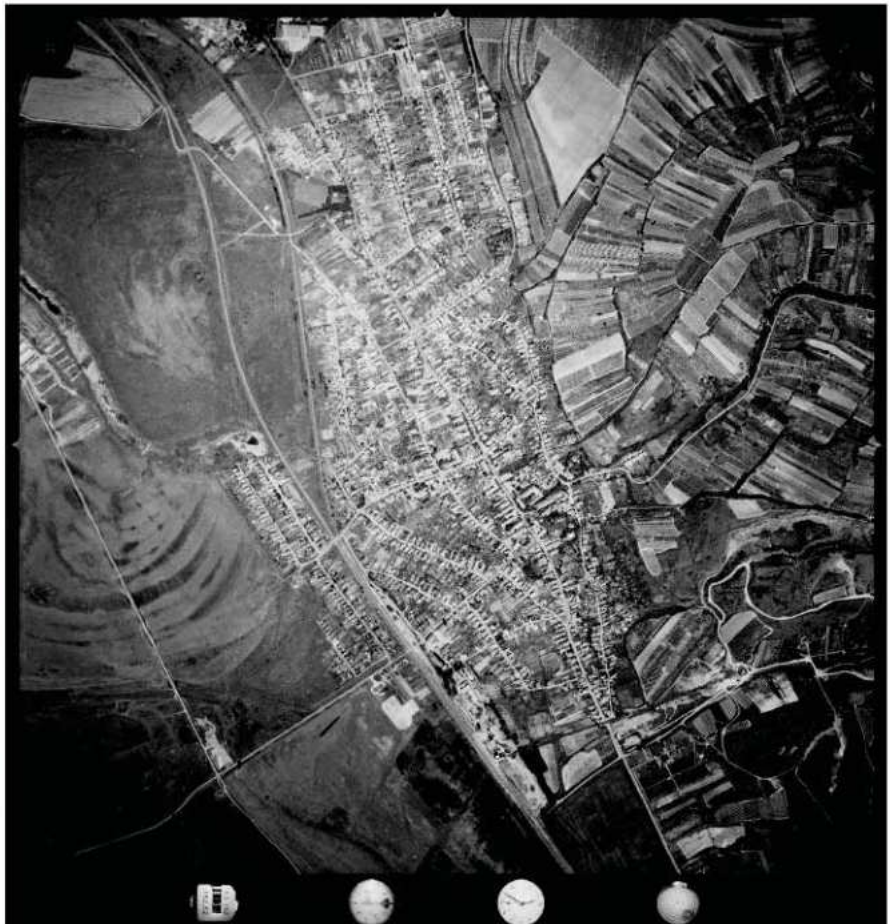
Északkeleten az Előhegy, a Kövesd, a Terézia-domb és a Henye-domb lankái kapcsolják a települést a hegység fő tömegeihez. Ezek a 160-200 méter körüli magasságú (tehát az átlagos térszínből alig 60-80 méterre kiemelkedő) dombok aránylag enyhe lejtőikkel a szőlőművelés ősi területei.

A hegyek szoknyája lágy ívben hajolva megy át egy tökéletes alluviális síkságba a település közigazgatási területének déli részén. A harmadidőszaki vulkanizmus itt véget ért, és a középidői alapkőzet, a medencealjzat a mélybe zökkent. Erre már Tarczal határában is mintegy két-három ezer méter vastagságban rakódtak harmad- és negyedidőszaki, tengeri, tavi majd folyóvízi üledékek. A táj mai arculata csak a holocénben, a Tisza folyó nagyjából mai medrébe kerülésével alakult ki. A területet a történelmi időkben rendszeresen elöntötték a Tisza és mellékfolyói árvizei, a mai Bodrog- és Taktaköz évente néhány hónapig rendszeresen vízzel borított ártérként funkcionált. Tarczal ott jött létre, ahol a felszín kiemelkedése már biztosan ármentes, száraz térszint termett.

Az alföldi jellegű tájat, amely hivatalosan a Közép-Tiszai ártér, szűkebben pedig a Taktaköz része, szintén az antropogén tényezők alakították tovább. A 18. században a Tisza vizét töltések közé kényszerítették, több nagy kanyarulatát (Rakamaznál, Tiszaladánynál) levágták. Szabályozták a Taktát is, és csatornákat építettek, részben a belvizek levezetéséhez, részben öntözéshez. Az így szárazzá vált táj Tarczaltól délre a legeltetés és a komplex ártéri haszonvétel helyett immár a szántóföldi művelésre is alkalmassá vált.

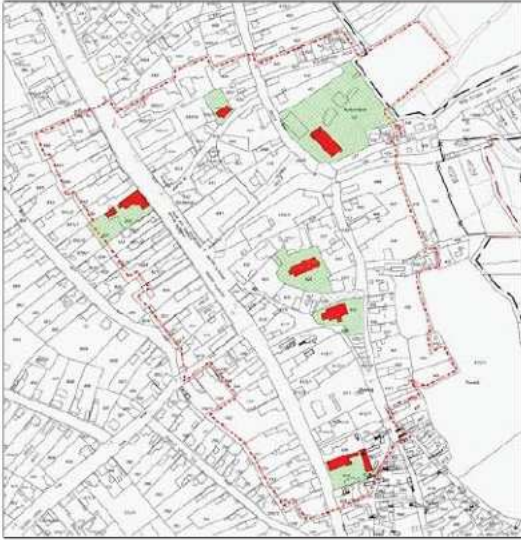
Fontos földrajzi tényezőnek számít errefelé az éghajlat. A kontinentális klíma itt kiegyenlítettebb, kevésbé szélsőséges, mint 50-100 km-rel arrébb, az Alföld közepén.

A délre néző lejtők jelentős mértékben módosítják a település éghajlati adottságait. Egyes alföldi településekhez képest éves szinten közel 200° C hőtöbbletet kap Tarczal, amelynek jelentősége főleg abból áll, hogy ennek legnagyobb részét azokban az időszakokban (télen, kora tavasszal) kapják a Nagy-Kopasz lejtői, amikor az a vegetációs időszak elején, kulcsfontosságú tényezőnek számít. A termőhelyi adottságok változatosságát segíti elő, hogy a hegyláb felszín tagoló völgyek mindegyike más-más mikroklímával jellemezhető, így az egyes dűlők karakterei eltérnek egymástól.

Épített örökségünk

Tarcal község teljes közigazgatási területe a 11575 (18739) azonosítóval rendelkező „Tokaj-hegyaljai történelmi borvidék” megnevezésű műemlék történeti táj és a 30469 azonosítóval rendelkező „Tokaj-hegyaljai történelmi borvidék kultúrtáj helyszín” világörökségi területen fekszik. Az országosan védett műemlékek, műemléki környezet és régészeti jegyzékét a Helyi Építési Szabályzat 2. függeléke tartalmazza.

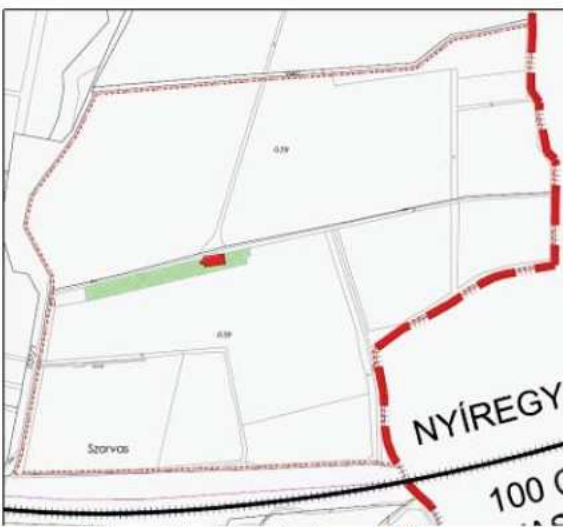
Terézia kápolna

Országosan védett műemlékek:

- Sebő Kúria, Fő út 71.,
- Zsinagóga, Fő út 86.,
- Rákóczi-ház, Könyves K. u. 52.,
- Református templom, Templom köz, 633. hrsz.,
- Római katolikus templom, Templom köz, 628. hrsz.,

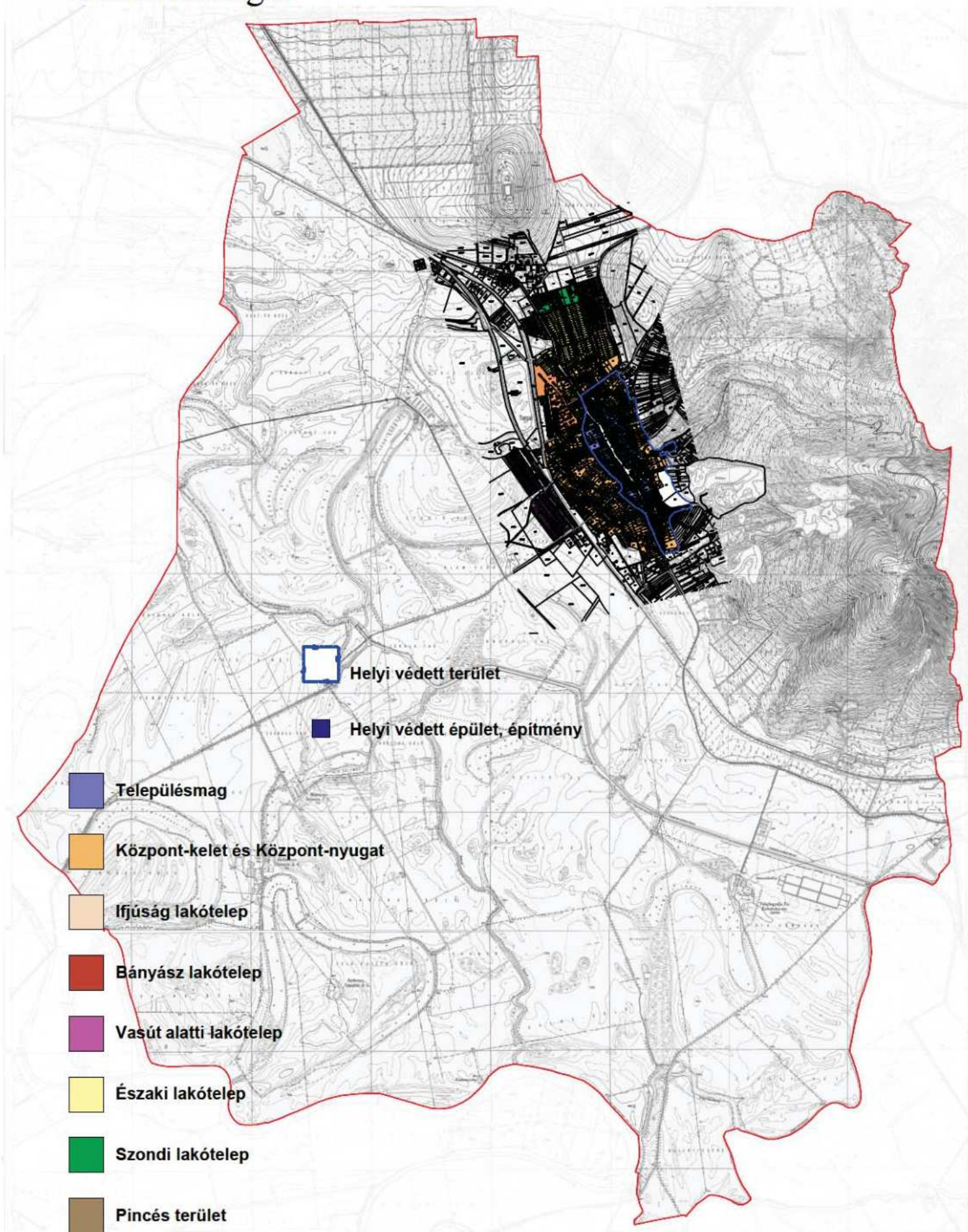
8.Degenfeld kastély és borház parkkal, Terézia dűlő, 14.

volt. gr. Szirmay-féle pihenőház, Szarvasdűlő

Karakterológia

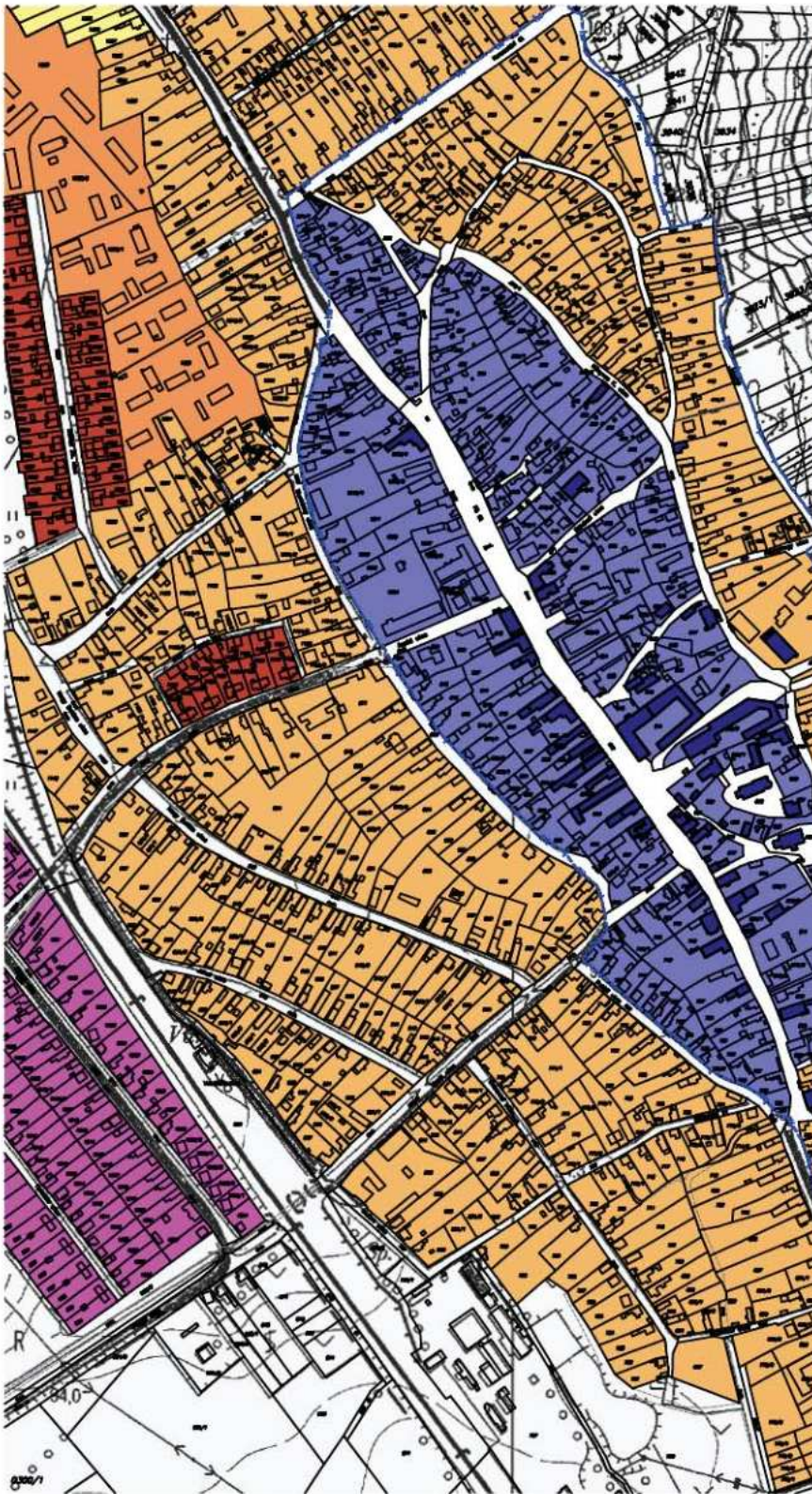
■ Településmag ■ Helyi védett épületek

 Központ-Kelet

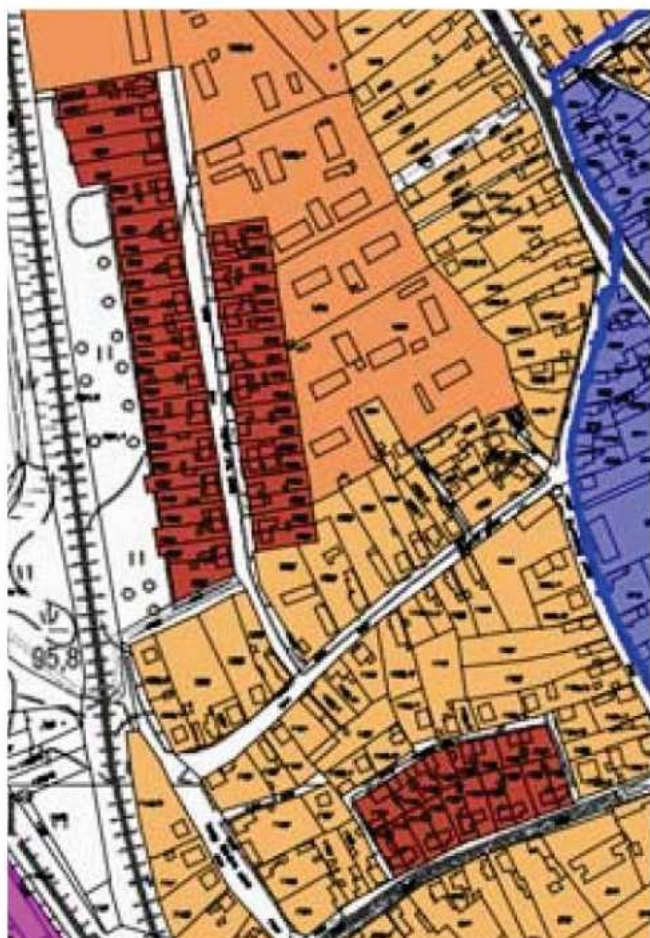
 Központ-Nyugat

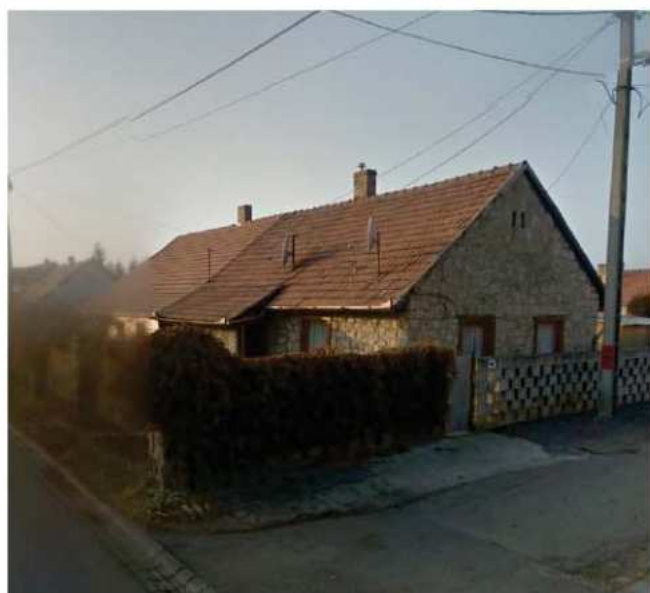

Bányász lakótelep

Móricz Zsigmond utca, Árpád utca, Árpád köz.

 Ifjúság lakótelep

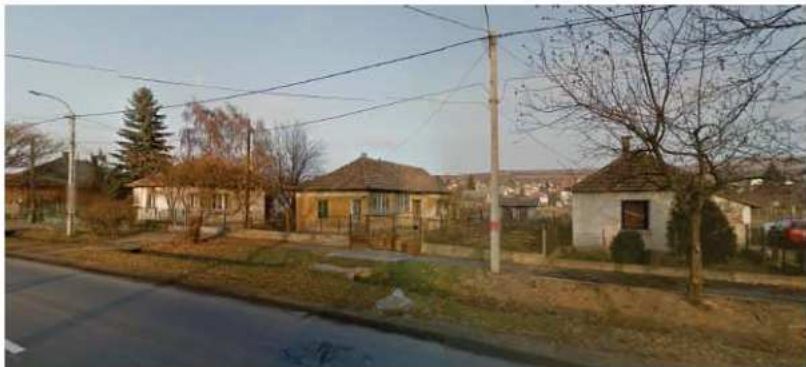

Vasút alatti lakótelep

Északi lakótelep

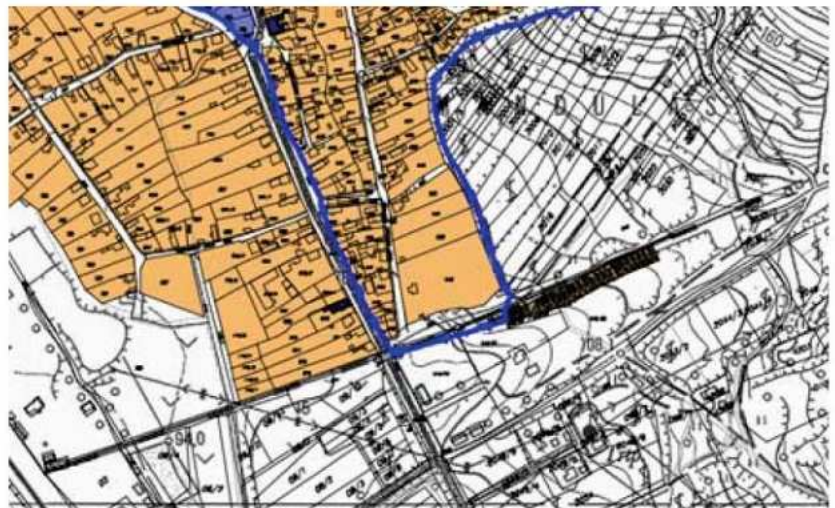
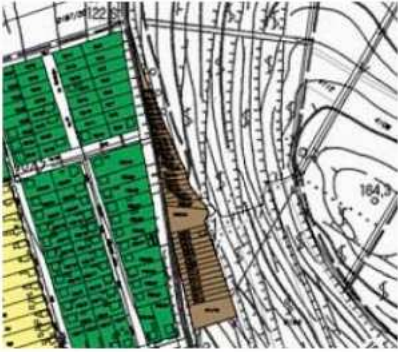

 Szondi lakótelep

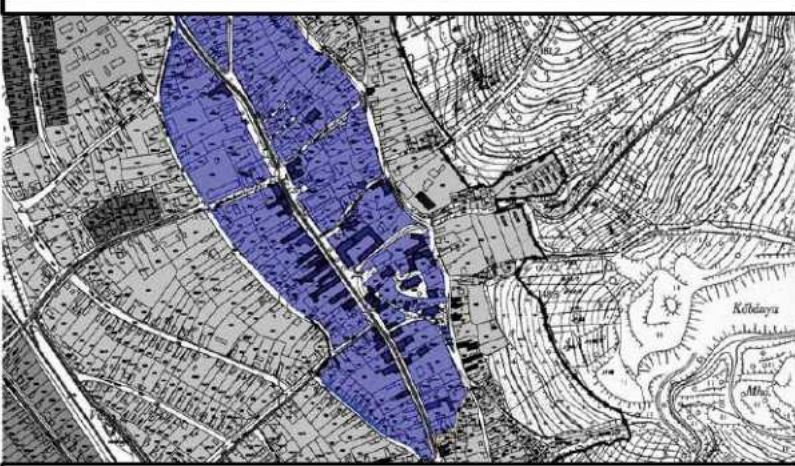

Pincés területek: Keresztúri úti pincesor (észak) és a Téglagyári pincesor (dél)

Városias építészeti jelleg, jó példák a zárt sorú beépítésre.

Falusi jellegű beépítés

ÉPÍTÉSZETI ÚTMUTATÓ

Tarcal építészeti környezete páratlan érték. Az egyes területrészek karakterükben eltérnek egymástól, viszont több azonos pont is megfogalmazható. Mitől lesz hát tarcali egy épület? Számos olyan építészeti javaslat adható, amely a település egészére érvényes. Éppen ezért általános szintű ajánlásokat is megfogalmazunk, melyet minden tokajban építkezőnek javasolt figyelembe venni.

10 JÓ TANÁCS A TARCALON ÉPÍTKEZŐKNEK

01. Tarcal természeti és épített környezete érték, te is ezért választottad. Amikor itt építkezel, úgy gondolkodj, hogy azok az értékek, amelyekért idejöttél, itt laksz, megmaradjanak!
02. Gondold végig, mit szeretnél építeni, és olyan helyet keress, ahol azt megvalósíthatod!
03. Tarcal táji környezete egyedülálló, ha itt építkezel, nem elég, ha szép lesz az épület, ügyelj arra is, hogy az valóban illeszkedjék a környezethez!
04. Ha építkezel, épületedet úgy helyezd el, hogy a kert eredeti növényzete, az ősfák minél inkább megmaradjanak, így lehetőséged lesz, hogy a környező természethez kapcsolódj!
05. Ha régi lakóházat, nyaralóházat, prэшázat, pincét újítasz fel, őrizd meg annak értékét!
06. Törekedj egyszerű, tiszta formákra, a természetes anyagok használatára, kerülj a túldíszítettséget, a fölösleges építészeti elemeket!
07. Mielőtt a tervezési programot összeállítod, ellenőrizd, hogy valóban szükséged van-e minden helyiségre! legyél mértéktartó! nem az épület mérete a legnagyobb érték. Ha kisebb a házad, több hely marad a kertnek, a természetnek!
08. Használd a település tradicionális építőanyagait (kő fa, zsidely, cserép), de ne felejtse, ha csak ezeket használod, attól még épületed nem lesz tarcali!
09. Sétálj a településen, figyeld meg, melyik épület tetszik, s olyan építésztt válassz, aki képes a helyi sajátosságok megismerésére és alkalmazni is tudja azt! Adj sok időt magadnak, s az építésznek is, hogy a legjobb, legillőbb ház épülhessen föl.
10. Mielőtt álmaidat konkrét formába öntenéd, tanulmányozd a szigorú szabályozási környezetet, hogy elképzeléseid megvalósíthatóak legyenek!

ÁLTALÁNOS ÉPÍTÉSZETI ÚTMUTATÁS

*"Azért vagyunk a világon,
hogy valahol otthon legyünk benne."
[Tamási Áron]*

Első lépés: A telek kiválasztása

Olyan helyet válasszunk, amely életmódunknak, és az általunk összeállított építési programnak is megfelel. Más szempontokat kell figyelembe venni egy történelmi utcakép vagy egy újonnan kiosztott teleksor esetén. Lehetőségeinket meghatározzák többek között a terepviszonyok, a telek beépíthető részének helyzete, azon belül a beépítés mértéke. Egyeztessünk a főépítéssel, tisztázva, hogy a területre érvényes előírások lehetőséget adnak-e az általunk elképzelt ház megvalósítására! Egy-egy területre eltérő településképi előírások érvényesek, melyek eleve meghatározhatják épületünk jellegét: a tető formáját, a fedés típusát, a kerítést stb. Tájékozódjunk a terület sajátos tulajdonságairól: benapozás, széljárás, beépítési lehetőségek (HÉSZ) - ebben sokat segíthet egy építész meglátása -, a szomszédainkról, a várható beépítésekről és azok hatásairól, a közművesítés mértékéről, azok éghajlatnak megfelelő szükségességéről.

Tipp: Már a telek kiválasztásakor kérjük építész segítségét!

Második első lépés: Válasszunk építésszt

A tervezéssel építésszt bizzunk meg, akit elsősorban a referenciamunkák alapján válasszunk ki! Ebben segítségünkre lehetnek a szakfolyóiratok, az építészek saját honlapjai, vagy a település büszkeségeit felsorakoztató, zsűrizett mintaportfólió. Bátran csengessünk be egy-egy tetszetős házba, bármerre is járunk. A büszke tulajdonosok, ha elégedettek voltak az építéssel, általában szívesen megadják elérhetőségét, amely alapján célszerű megtekinteni néhány további munkáját is. Az engedélyezéshez vagy a bejelentéshez szükséges tervdokumentáció mellett a kiviteli terv garantálja számunkra, hogy átgondolt részletekkel, az előírányzott költségkereten belül maradva, építészetiileg magas színvonalú, értékálló épület szülessen.

Egy jó épületből mindenki profitál! az épület nem önmagában áll: része egy adott utcaképnek, a városképnek, sőt, a táj egészének. Ezért kiemelten fontos egy adott közösség számára, hogy az ön által megálmodott épület hogyan fog kinézni és hogyan illeszkedik környezetébe, hiszen az épület „haszna” a gazdáé, azaz az építtetőé, a látvány azonban mindenkié!

Tipp: Egy kvalitásos építész terve komoly költséget, és nem kevés bosszúságot takarít meg számunkra. A tervezési díj az épület bekerülési költségének néhány százalékát teszi ki, amely elenyésző az épület négyzetméterárához képest.

síkvidék?

településközpont?

hegyláb?

Általános tervezési elvek

1. Kiindulópont: jó telepítés!

Az épület telken való elhelyezésénél a helyi előírásokon, a terep és a talaj adottságain túl vegyük figyelembe:

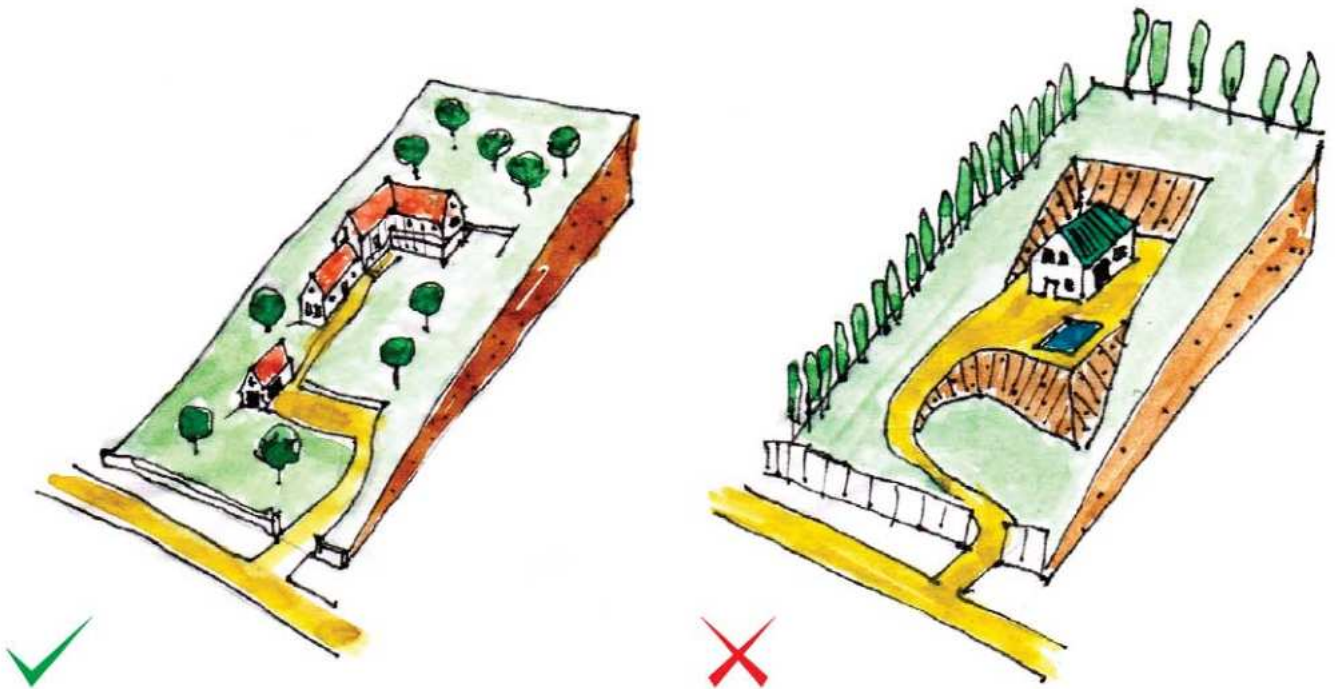
- a benapozást, a szélirányt, és a kilátást
  - a gyalogosan és gépkocsival történő optimális megközelítést
- (Az épület bejárata legyen jól látható, és építészeti szempontból hangsúlyos helyen. Veszélyes, ha a gépkocsival áthajtunk a gyerekek által is használt pihenőkerten, gondoljuk át a gépkocsitárolás helyét.)
- a kert kialakítását és a jó kertkapcsolatot (Egy kopár, elhanyagolt telek és a rossz kertkapcsolat hosszú távon élhetetlenné teszi a legszebb házat is.)
  - a telken meglévő növényzet ékessége lehet leendő kertünknek!
  - a szomszéd beépítés hatásait (kilátás, árnyékolás, áthallások)
  - bővíthetőség lehetőségeit

Tipp: A jó telepítés nem pénzkérdés!

Tipp: Ne csak a házban, hanem kertben is gondolkozzunk! A kert tervezéséhez kérje kert- és tájépítésmérnök segítségét!

2. Kövessük a domborzatot!

A szükségesnél nagyobb mértékű talajmunka (kiemelés, feltöltés) jelentős és felesleges költségtöbblettel jár, és örök sebet üt a tájban, csökkentve a saját és a szomszédos ingatlanok értékét is. Egy leleményes építész különböző eszközök (a szintek és a belmagasság meghatározásával, szinteltolással, jó térbeli elrendezéssel stb.) segítségével a táj megváltoztatása nélkül tudja a lejtős terepre illeszteni a házat. Ha az életformánktól idegen a hegyvidék, a táj átalakítása helyett javasolt sík terepen telket keresni!

Az épület illeszkedik a lejtős terepre, kövessük ezt a szemléletet.

Lejtős terep esetén kerüljük a nagy bevágásokat, földkiemeléseket, vagy a mesterséges sík teraszok kialakítását

Általános tervezési elvek

3. Tájolás, széljárás

A megfelelő tájolarásra az energiatakarékosságon túl a mentális komfortérzet miatt is figyelniünk kell. Általános szakmai konvenció, hogy a hálószobák keleti (É-K, D-K), a konyha és a kamra északi (É-Ny, É-K), a nappali déli (D-K, D-Ny) tájolása a kedvező, ezek maradéktalan érvényesítése ugyanakkor nem mindig lehetséges. Fontos, hogy a huzamos tartózkodásra szolgáló helyiség lehetőleg benapozott legyen, a napsugárzás ugyanakkor hátrányos lehet nyáridőben, mert a helyiségeket túlságosan felmelegíti. Ez ellen a legegyszerűbben átmeneti terekkel és árnyékolással lehet védekezni. Az évszakonként változó napmagassághoz igazodva egy jól elhelyezett tornác télen és tavasszal, amikor nagy szükség van az energiafelvételre, nem akadályozza a benapozást, a nyári időszakban azonban védelmet nyújt a túlzott felmelegedés ellen.

Természetes, szép és olcsó árnyékoló „szerkezet” egy megfelelően elhelyezett lombhullató fa koronája, amely szintén az előbbi elven működik. A benapozás vizsgálatokor vegyük figyelembe a környezetben lévő árnyékoló objektumokat, épületszárnyakat is. A hazánkban észak-nyugati uralkodó széliránynak kitett homlokzatokra kevesebb nyílás kerüljön, a teraszt lehetőleg a szélről védett helyzetbe helyezzük.

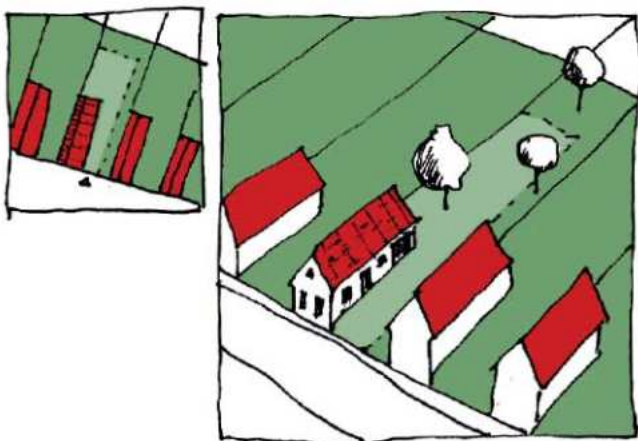
Általános tervezési elvek

4. A ház helye

Minden telekre egy meghatározott beépítési szabály vonatkozik, ez lehet oldalhatáros, szabadonálló, ikres, vagy zárt sorú. Ez határozza meg, hogy a telken belül hova helyezhető el az épület.

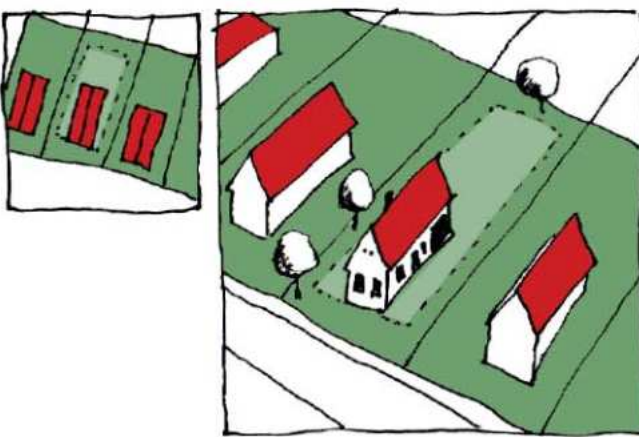
Oldalhatáron álló

A hazánkban igen elterjedt oldalhatáron álló beépítés nem a szegénység, hanem a józanság jele: az épület helye és az oldalhatáron álló homlokzati nyílászárók elhelyezése korlátozott, ugyanakkor vitathatatlan előny a kíváncsi tekintetek és az áthallások elől védettebb intim udvar, a keskenyebb imális kihasználása, és a kedvező tájolás. Egy jó arányú oldalhatáros épület egyszerű tetőformájával gazdaságos kialakítást tesz lehetővé, jól tagolható, és rugalmasan bővíthető.

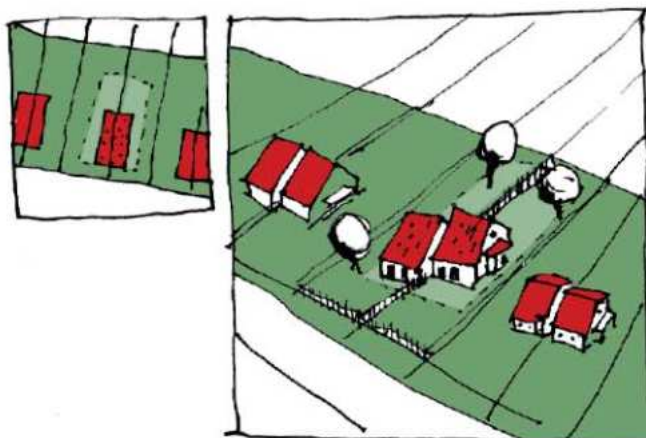
Szabadonálló

A szabadonálló beépítés esetén az épületnek minden irányban lehet teljes értékű nyílászárója, ugyanakkor számos szempontot (benapozás, szélvédettség, tájolás, megközelítés, kertkapcsolat, terepre illesztés stb.) figyelembe kell venni a jó elhelyezéshez. Ezek rangsorolása és az egyensúly megteremtése az építész feladata és felelőssége.

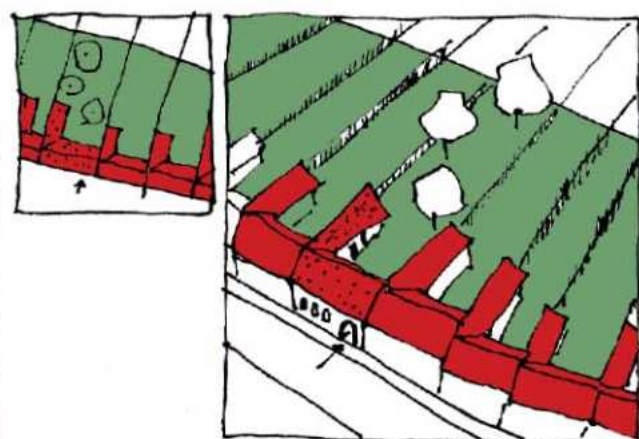
Ikres

A teletakarékossági okokból kialakult, sok kompromisszumot igénylő ikres beépítéskor a tervezőknek gondosan kell arra ügyelni, hogy a két ház tömege, homlokzata harmonikusan illeszkedjék egymáshoz. Fokozott figyelmet igényel a jó kertkapcsolat, a benapozás és a jó tájolás feltételeinek biztosítása mindkét háznál. A jó szomszédsági viszony és az ingatlan értéke nagyban függ attól, hogy egy átgondolt tervezés eredményeként jól elkülönül-e egymástól a két ház élettere.

Zárt sorú

A zárt sorú (teljes, vagy hézagos) beépítés leginkább régebbi, városi szövetben fordul elő, ahol kötött az épület helye, hiszen a kialakult állapotra tekintettel kell lenni: adottak a szomszédos épületek, melyekhez igazodnunk - tűzfalaikhoz csatlakoznunk - kell. A meglévő szövetbe illeszkedő homlokzat mellett nagy gondosságot igényel a kapuáthajtó, az udvar kialakítása, a kertkapcsolat és a megfelelő benapozás kérdésének megoldása.

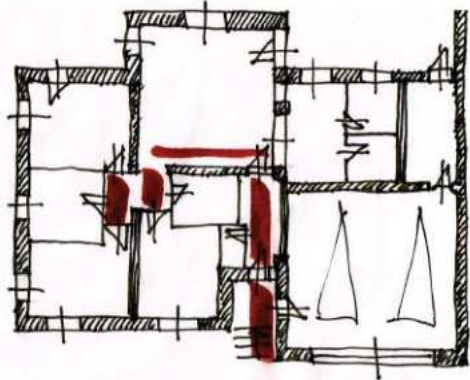
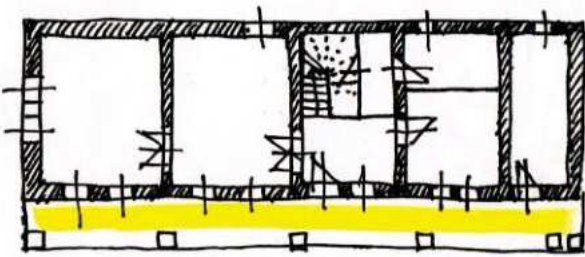
Általános tervezési elvek

5. Jó alaprajz - jó arányok – jó tömeg

Egy jó alaprajzzal jelentős költségeket takaríthatunk meg! A rossz alaprajz harmóniát nélkülöző homlokzati arányokat és rossz tömegarányt (terjengős vagy túlbonyolított, túlzó tömeget, aránytalan léptékű, „túlsúlyos”, dobozszerű házat) eredményez! Ne feledjük: otthonunk alaprajza visszahat családi életünk minőségére, ezért fokozott gondossággal alakítsuk ki a családi élet színteréül szolgáló központi teret, annak kapcsolatait.

A jó alaprajz ismérvei:

- logikus és indokolt térkapcsolatok és méretek, igazodva a funkcióhoz (a család életviteléhez)
  - tájékozódást segítő, átlátható térszervezés
  - minimalizált közlekedők
  - közvetlen kertkapcsolat
  - átszellőztethető, világos helyiségek
  - elegancia, optimális méretű szervizterek
- (a szűkös előterek és a terjengős lakóterek összeházasítása diszharmóniát szül)
- kert esetén épületen belüli tárolók (utólag elhelyezett melléképületek helyett)
  - rugalmas bútorozhatóság

A keskeny alaprajzra keskenyebb, az emberi arányokhoz jobban igazodó oromfal illeszthető, mely környezetében nem tűnik túlsúlyosnak. a helyiségek naposabbak, a tornácról fényes közlekedő nyitható.

A bonyolult, terjengős alaprajz széles, magas, „túlsúlyosnak” tűnő házat eredményez, főleg ha még az oromzatát is megemelik. Aránytalanul nagy tető illeszthető rá. A sötét középfolyosós szerkesztés nem szerencsés, a sok kis közlekedővel szerkesztett alaprajz nem gazdaságos.

Általános tervezési elvek

6. Értékállóság

Az építéssel manapság együtt járó anyagi és formai pazarlással szemben a valódi szükségletek felismerésén alapuló, korszerű, a táj karakterét tisztelő, jellegzetességeit tükröző ház a múltó divathullámokat is túlélő érték mind az építető, mind pedig a közösség számára.

Ismerjük meg környezetünket, az adott település építési hagyományait, melyek évszázadok tapasztalatának eredményei. Meríteni ebből a tudásból olyan könnyebbség, mellyel érdemes élnünk! Egy értékálló ház titka a jó telepítésben, a méretek és az arányok harmóniájában, az ésszerű alaprajzi szerkesztésben valamint az átgondolt anyagválasztásban rejlik.

7. Fenntarthatóság, energiatudatosság

Az energiatudatosság szemlélete az egész tervezésen végig kell, hogy vonuljon! Gazdaságosan megépíthető és fenntartható konstrukciót érdemes létrehozni, mely környezettel harmonikus viszonyra törekszik, teljes életciklusa során.

- Mindenekelőtt javasolt az igények mértéktartó meghatározása az építési program összeállítása során. Csak akkorát építsünk, amekkorára szükségünk van, hiszen egy jó tervezésű ház bővíthető, átalakítható, azaz rugalmasan képes alkalmazkodni a jövőbeli igényekhez.

- Átgondolt alaprajzi rendszerrel (megfelelő tájolás, jó térszervezés, átmeneti terek, napcsapdák, tornác, árnyékolás) költséges gépészeti rendszerek nélkül is sokat tehetünk környezetünkért, szemben egy túlzó igényszinthez párosuló mértéktelen fogyasztással.

- Az épületszerkezetek optimális megválasztásában (réteges falszerkezetek, hőszigetelés) segítséget nyújt az építész. Az építési anyagok átgondolt használata csökkenti a káros emissziót és gondot fordít az újrahasznosíthatóság kérdésére is.

- A fenti alapvetéseket támogathatják speciális épületgépészeti rendszerek (szürkevíz felhasználás, szolár rendszerek, alternatív energiaforrások stb.) is, melyek optimalizálása gépész tervező feladata.

- Az energiatakarékosságot a mindennapi okos használattal (a nulla energiaigényű, hőszigetelt épületek esetén nyáron a nyílászárók árnyékolásával, nappali zárva és éjszakai nyitva tartásával; télen a gyors, minél nagyobb felületen történő többszöri szellőztetéssel stb.) is támogassuk, hisz e nélkül mit sem érnek az előbbieken felsoroltak!

A sajátos közműpótló műtárgyak (napelem, kültéri egységek stb.) elhelyezéséről a későbbiekben talál útmutatást.

Általános tervezési elvek

8. Anyag választás

Részesítsük előnyben a helyi, természetes, szépen öregedő anyagokat, melyeket bátran használjunk fel innovatív módon. Az egyszerűség nemessé tesz: kerüljük a túl sokféle anyag használatát, melyek gyengítik egymás hatását. Mérlegeljük a tartós, felújítható, idővel patinásodó anyagok használatát az idővel értéküket és szépségüket veszítő, nem javítható, műantikolt, műanyag, múló divatokat képviselőkkel szemben!

Ne feledjük: egy tagolt vakolatfelület nem kevésbé elegáns, mint egy jóval drágább kő vagy téglafelület. Ez utóbbiak csempe- vagy tapétaszerűen ragasztott, netán pókhálószerűen tört utánzata kerülendő.

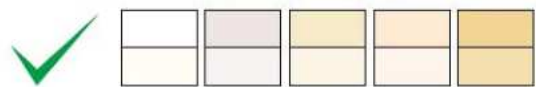
9. Színek

A szín kiválasztásánál vegyük figyelembe a környezethez és az épület többi eleméhez való harmonikus illeszkedést. Általánosságban elmondható, hogy az élénk, rikító színeket érdemes kerülni, helyette a lágyabb árnyalatok, földszínek előnyösebbek. Míg egy zsalugáter, vagy egy fa nyílászáró gondosan kiválasztott vidám színe öltözteti visszafogottan színezett a házat, addig egy kedvenc ruhadarabunk színében pompázó homlokzat vagy tetőfedés harsánynak, környezetében disszonánsnak hat. Eltérő szempontokat kell figyelembe venni például egy műemlék épület, egy jellegzetes városi szövet, vagy egy kertvárosi beépítés esetén. A színválasztás az építészeti terv része, a színekre vonatkozó ajánlásokról az egyes területekre vonatkozó fejezetekben tájékozódhatunk.

A nyílászárókra lágy színeket vagy natúr fa felületi megjelenést javasolunk

Homlokzatra javasolt világos pasztel színek

Lábazatra javasolható a föld és kő színek használata

A teljes homlokzaton használatra NEM javasolt rikító színek

Helyi építési szabályzat és településképi rendelet

Az általános tervezési elvek után az előírások megismerése legalább annyira fontos, hiszen a jogszabályok nem ismerése nem ment fel a felelősségre vonás alól.

A lakóépületek építésénél - méretüktől függően - sokszor nem szükséges az építési engedélyezési eljárás megkérése, hanem az egyszerű bejelentés elegendő. A bejelentéshez szintén tervet kell készíttetni, mely jogszabályban előírt pontos tartalommal kell bírjon, ugyanis ennél az eljárásformánál nincs pótlásra lehetőség, addig nem fogadják be a tervet, amíg a terv- és iratanyag nem hiánytalan.

A Helyi Építési Szabályzat (HÉSZ) a településképi rendelethez hasonlóan a telkek beépítésére, az épületek kialakítására vonatkozóan a telkek helyzetéből fakadóan a településrendezési tervek alapján szabályoz illetve fogalmaz meg ajánlásokat.

A kiviteli tervek elkészíttetése után kerülhet sor a megvalósulási szakaszra. A kivitelezés megkezdése előtt e-naplót kell nyitni és a tervek feltöltése után következhet az építés. A helyszíni víz- és áramvételi lehetőségek ismertetésére a helyszín bejárásakor kerül sor. Az alaptestek földmérő általi kitűzése után megkezdődik a munkavégzés. Az építőmesteri munkák befejezése a szerkezetkész állapotot jelenti. A tető befedése után sor kerülhet a belső munkálatokra. Ezek a szakipari munkák egymás mellett párhuzamosan is végezhetőek.

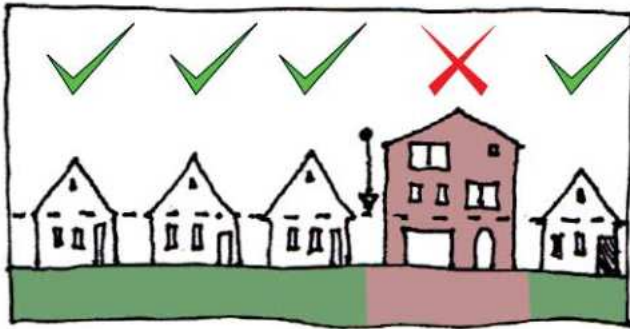
- 15 Zsaluzás és állványozás
- 21 Irtás, föld- és sziklamunka
- 22 Alagcsövezés
- 23 Síkalapozás
- 31 Helyszíni beton és vasbeton munka
- 32 Előregyártott épületszerkezeti elem elhelyezése és szerelése
- 33 Falazás és egyéb kőművesmunka
- 35 Ácsmunka
- 36 Vakolás és rabilolás
- 37 Égéstermék-elvezető rendszerek
- 39 Szárazépítés
- 41 Tetőfedés
- 42 Aljzatkészítés, hideg- és melegburkolat készítése
- 43 Bádogozás
- 44 Fa- és műanyag szerkezet elhelyezése
- 45 Fém nyílászáró és épületlakatos-szerkezet elhelyezése
- 47 Felületképzés
- 48 Szigetelés
- 71 Elektromosenergia-ellátás, villanyszerelés
- 72 Épületautomatika, -felügyelet (gyengeáram)
- 80 Általános épületgépészeti szerelés, vezetékelések
- 82 Épületgépészeti szerelvények és berendezések szerelése

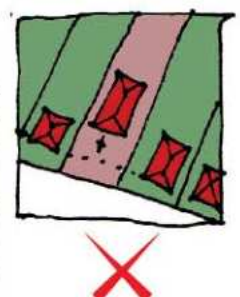
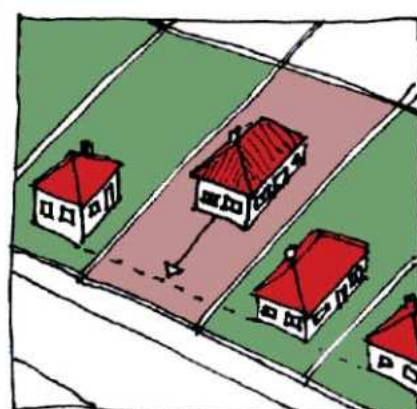
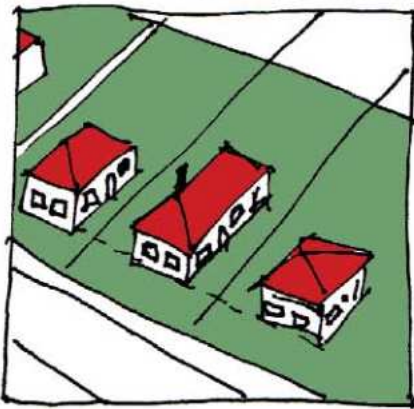
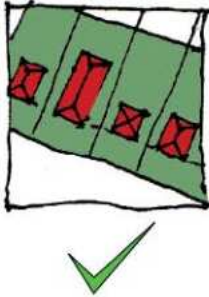
Ajánlások a kialakult beépítési forma és az előírások tartásához ÚJ BEÉPÍTÉS esetén

A meglévő épületek közé épülő új háznak hasonló magassággal és tetőformával kell épülniük, mint környezetük.

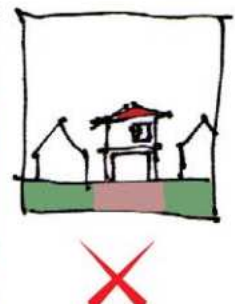
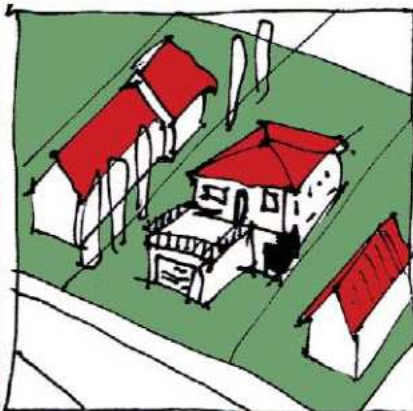
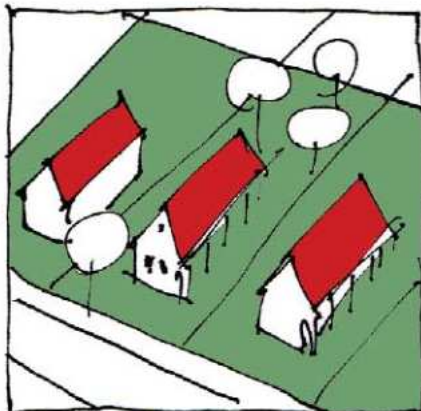
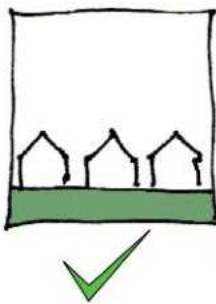

Ha az épületek az utcától azonos távolságra állnak, egységes utcakép alakul ki. Alkalmazkodjunk a már kialakult rendhez!

beépítési vonal betartása

beépítési vonal betartása

illeszkedő tetőforma
hajlásszög: 35-45° között

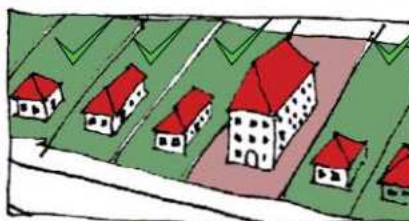
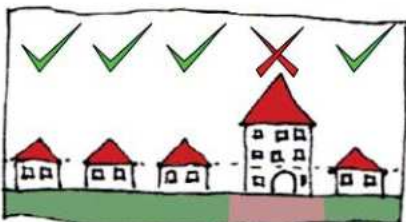
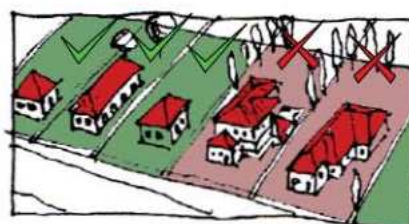
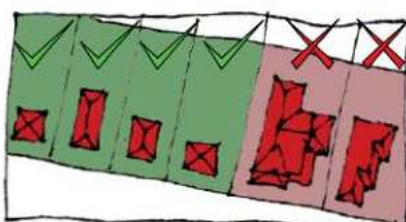
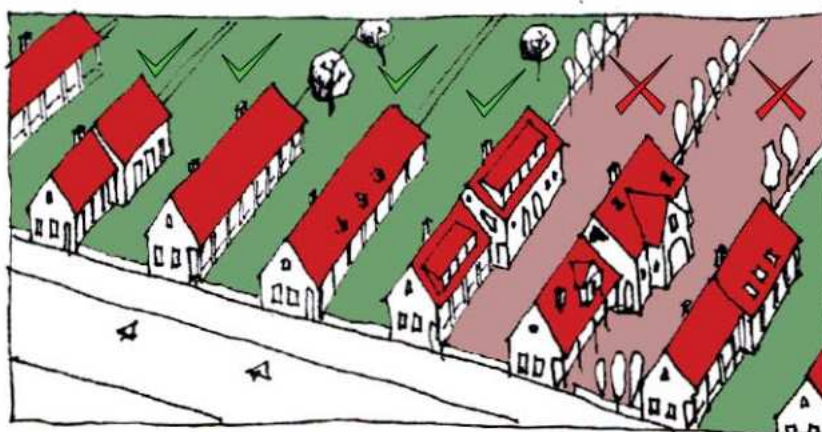
idegenül ható
alacsony hajlásszögű tető

ÉPÜLETBŐVÍTÉSRE vonatkozó ajánlások

Ha a telek mérete megengedi, gondolkodjunk a földszint bővítésében. Ez jobb kertkapcsolatot, a tetőtérnél jóval kellemesebb klímát és könnyebb bútorozhatóságot biztosít.

Amennyiben mégis a tetőtér beépítése mellett döntünk, azt térfal nélkül, az eredeti tömeghez igazodva javasolt kialakítani, az oromfal megbontása nélkül. A tetősíkablak kevésbé bontja meg a tető egységét. Ha a tetősíkból kiálló ablakot tervezünk, azt az utcafronttól hátrébb, a kevésbé látszó tetőfelületen, lehetőleg az épület egyharmadától javasolt kialakítani.

A meglévő épületek között a meglévő házaknak is hasonló magassággal kell épülniük, mint környezetük, nem léphetik át az övezetre előírt magassági korlátozást.

Tetőfedéshez ajánlott anyagok mind új épület építésénél, mind felújításnál

egyenes vágású natúr színű kerámia cserép

hódfarkú, vagy szegmens íves vágású natúr színű kerámia cserép

hullámos natúr színű kerámia cserép

sötétszürke, vagy sötét földszínekre színezett matt fémlemez (natúr, horganyzott bádog, vagy natúr alumínium lemez kivételével)

mintába sajtolt natúr színű kerámia cserép

Tetőfedéshez NEM ajánlott anyagok mind új épület építésénél, mind felújításnál

azbeszt tartalmú rombusz pala

trapézlemez

hullámlemez

cserépes fémlemez

bitumenes zsindely

Az építőanyagok bősége zavarba ejtő, ne feledjük: az egyszerűség nem igénytelenség! a viszonylag kevés fajta, jól megválasztott anyag nemessége és méltóságot kölcsönöz épületeinknek.

Jó példák

Tarcalon is általános parasztház '80-as évekbeli átépítésének mai felújítása

A kert felé megengedhető, hogy nagyméretű nyílászárók épüljenek be

Kalóczki Éva - Soros Zsolt építészek lakóháza, Erdőhorvátiban

Külföldi példa - Lengyelország

Külföldi példa - Spanyolország

Az átmeneti terekkel és árnyékolással hatásosan lehet a túlzott benapozás ellen védekezni. Az évszakonként változó napmagassághoz igazodva egy jól elhelyezett tornác télen és tavasszal, amikor nagy szükség van az energiafelvételre, nem akadályozza a benapozást, a nyári időszakban azonban védelmet nyújt a túlzott felmelegedés ellen.

Jó példák, helyi épületek átalakítása

Jó példák, helyi épületek átalakítása.

Kerítések

Nyílászárókra jó példa.

IMPRESSZUM

Készült Tarcal Község Önkormányzata megbízásából,
a településkép védelméről szóló 2016. évi LXXIV. törvényhez kapcsolódóan

Polgármester: Butta László
Főépítész: Rudolf Mihály DLA
www.tarcal.hu

Szerzők: Molnár Katalin, Rudolf Vince építészek

Térkép, rajzok és ábrák: Molnár Katalin, Rudolf Vince
Az általános építészeti útmutató ábrái Lukács Péter grafikai alapján készült saját rajzok.

Fotók, képek: Hadas Építész KFT., AXIS KFT.
google-streetview, mapio.net, tokaj.hu, google.com, creaton.hu képeinek felhasználásával

Történeti anyag: a hungaricana.hu közgyűjteményi portál, Mapire.eu/hu online térképtár

Textusok: Tarcal Városi Pályázat és a Kesztlőc TAK építészeti útmutatója szöveganyagának feldolgozása, melynek szerzői
Dénes Eszter, Kassai-Szoó Dominika, Kedves Zsófia.

Köszönetet mondunk a TAK -okat már korábban kidolgozó építészeknek és a minták készítőinek,
különösen Ruzsina Katalinnak, Dénes Eszternek, Kassai-Szoó Dominikának, Kedves Zsófiának, és
Lukács Péternek, akiknek a Kesztlőcre készült TAK-ja nyomán munkánk időre elkészülhetett.

A kiadvány a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. tv. védelme alatt áll.

Tarcal, 2017.

Tarcal Község Önkormányzata